

A detailed historical painting depicting a grand ceremony, likely the signing of the Constitution of 1791 in Poland. The scene is set in a grand, ornate hall with high ceilings and classical architectural elements. In the center, a group of men in formal 18th-century attire are gathered around a table, engaged in discussion or signing documents. To the left, a man in a military uniform with a plumed helmet stands prominently. The background is filled with other figures, some in military dress and others in civilian or official robes, creating a sense of a large, significant event. The lighting is dramatic, highlighting the central figures and the architectural details.

Święto Konstytucji

3 maja

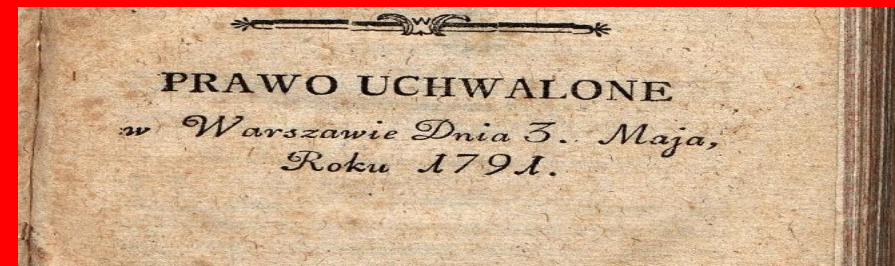
Święto Narodowe Konstytucji 3 maja

Święto Konstytucji 3 maja obchodzono do ostatniego rozbioru. Świętowanie 3 Maja było zakazane we wszystkich zaborach, dopiero po I WŚ kiedy Polska odzyskała niepodległość Święto Konstytucji 3 maja zostało wznowione. Podczas II WŚ w czasie okupacji niemieckiej i radzieckiej Święto zostało zdelegalizowane. Dopiero w 1981 roku władza ludowa zezwoliła na obchody 3-majowe. Od 1989 roku Święto Konstytucji 3 maja – znów jest świętem narodowym a od 2007 roku obchodzone jest również na Litwie.

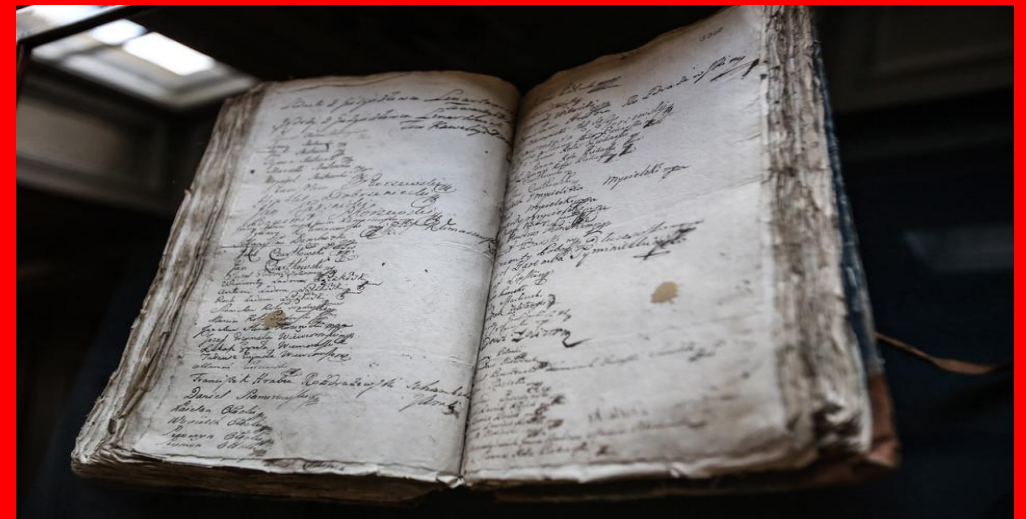
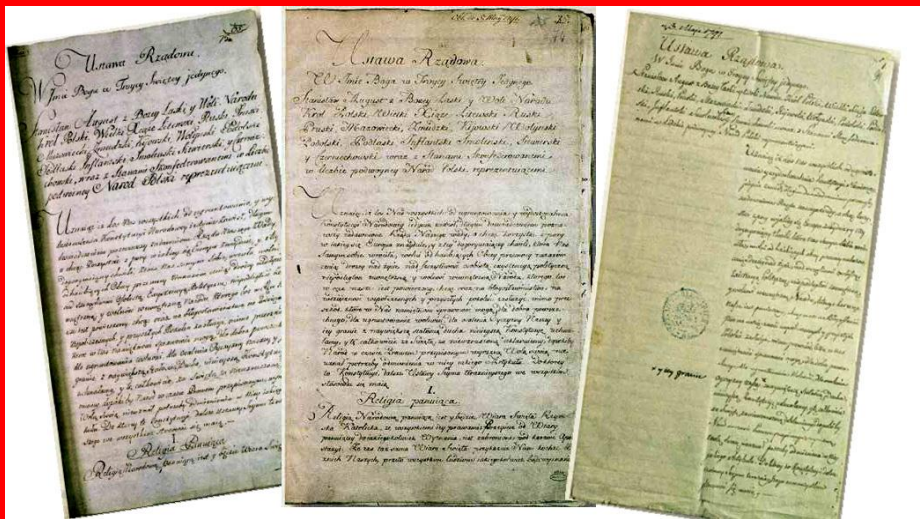
Uznawana za pierwszą w Europie i drugą na świecie nowoczesną konstytucję

Uchwalona 3 maja 1791 roku na Sejmie Czteroletnim ustawa regulująca ustrój prawny Rzeczypospolitej Obojga Narodów była pierwszą w Europie i drugą na świecie nowoczesną konstytucją. Wprowadzała w Rzeczypospolitej ustrój monarchii konstytucyjnej – zachowywała stanową strukturę społeczeństwa, ale otwierała perspektywę dalszych przekształceń systemu państwowego. Na jej podstawie przyjęto monteskiuszowski podział władz na prawodawczą, wykonawczą i sądowniczą, a także zniesiono m.in. liberum veto, konfederacje i wolną elekcję. Choć *Konstytucja 3 maja* obowiązywała jedynie przez 14 miesięcy, była wielkim osiągnięciem narodu polskiego chcącego zachować niezależność państwową oraz zapewnić możliwość rozwoju gospodarczego i politycznego kraju.

Oryginał rękopiśmienny Konstytucji 3 maja

Początkowo był przechowywany w Wilanowie w zbiorach Archiwum Publicznego Potockich zgromadzonych przez Stanisława Kostkę Potockiego, uczestnika obrad Sejmu Czteroletniego. W latach 70. XIX wieku na mocy umów rodzinnych archiwum zostało przekazane do podkrakowskich Krzeszowic, a po 1945 roku powróciło do Warszawy i znalazło się w Archiwum Głównym Akt Dawnych.

Postanowienia Konstytucji 3 maja

- naród uznawano za suwerena kraju,
- zniesienie wolnej elekcji,
- ustanowienie dziedzicznej monarchii konstytucyjnej, następcą Stanisława Augusta Poniatowskiego miał zostać Fryderyk August Wettyn,
- zlikwidowanie artykułów henrykowskich i *pacta conventa*,
- król miał nominalnie sprawować funkcję naczelnego wodza,
- monarcha miał prawo mianowania oficerów, urzędników, senatorów oraz biskupów,
- władca nie był odpowiedzialny przed sejmem, ale jego decyzje wymagały kontrasygnaty (potwierdzającego ich ważność podpisu) odpowiedniego ministra,
- wprowadzenie trójpodziału władzy na:
 - ustawodawczą, składającą się z izby poselskiej (w skład której wchodziło 204 posłów wybieranych na 2-letnią kadencję) i senatu (tworzonego ze 132 senatorów),
 - wykonawczą, tworzoną przez króla i Straż Praw (król miał przewodniczyć Straży Praw, pełnić funkcję szefa rządu i posiadać prawo inicjatywy ustawodawczej),
 - sędziowską, ustanawiającą odrębne sądy dla szlachty, mieszczan i chłopów oraz Trybunał Koronny,
- decyzje sejmu podejmowane drogą głosowania – większością głosów,
- zniesienie *liberum veto*,
- obowiązek zwoływania sejmu co 2 lata (z zastrzeżeniem stałej gotowości sejmu do pojawienia się na nagłych obradach w razie takiej konieczności),
- zwoływanie co 25 lat specjalnego sejmu konstytucyjnego, mającego możliwość wprowadzania zmian w ustawie zasadniczej,
- zacieśnienie więzi między Rzeczpospolitą a Litwą poprzez zniesienie podziału na oba kraje,
- odebranie prawa głosu i decydowania o sprawach państwowych gołocie – szlachcie nieposiadającej ziemi,
- religia katolicka stawała się religią państwową, jednocześnie zachowując powszechną tolerancję religijną i wolność wyznania,
- zakaz zawiązywania konfederacji,
- zakaz posiadania prywatnych wojsk,
- wzięcie chłopów pod opiekę państwa.

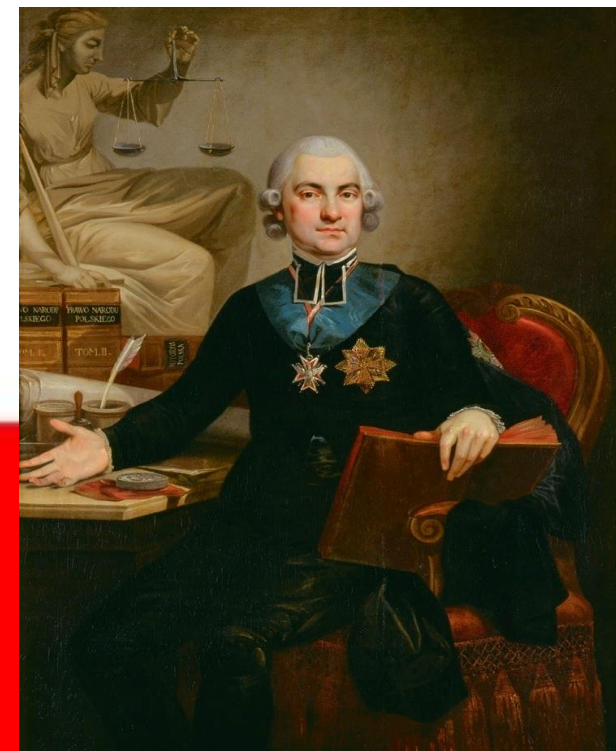
Autorzy Konstytucji 3 maja

Stanisław August Poniatowski

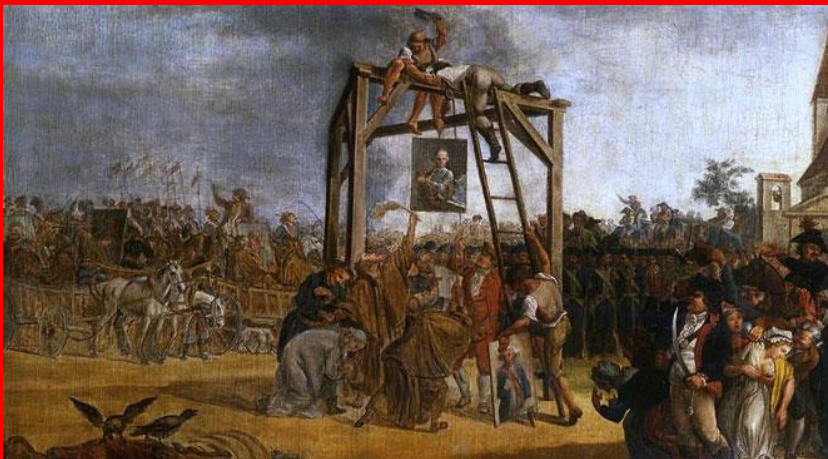
Ignacy Potocki

Hugo Kołłątaj

Konfederacja targowicka

Konfederacja targowicka opowiadała się za przywróceniem tzw. praw kardynalnych i dawnej władzy hetmanów; za konfederatami, którzy wystąpili pod hasłem obrony starego porządku, w Rzeczypospolitej interweniowały wojska rosyjskie; po serii porażek wojsk polskich (wojna polsko-rosyjska 1792) i ultimatum Katarzyny II, 23.07 do konfederacji przystąpił król Stanisław August Poniatowski i wydał rozkaz wstrzymania walk. Konfederaci anulowali nowe ustawodawstwo przyjęte przez Sejm Czteroletni (m.in. Konstytucję 3 maja), wprowadzili cenzurę, zlikwidowali czasopisma o kierunku reformatorskim i podjęli represje wobec stronnictwa patriotycznego, które przyjęły charakter porachunków osobistych. Koszty przegranej wojny, utrzymania wojsk rosyjskich rujnowały skarb i przyczyniały się do bankructw domów bankowych; ważniejsze zarządzenia dyktowane targowiczanom z Petersburga pogłębiały chaos.

Jan Matejko "Konstytucja 3 Maja"

Na słynnym obrazie Jana Matejki *Konstytucja 3 Maja 1791 roku* to nie król Stanisław August Poniatowski jest pierwszoplanowym bohaterem. Władca, jakby nieco onieśmielony, przemyka do kolegiaty Świętego Jana i gdyby nie królewskie okrycie, trudno byłoby go dostrzec. Najważniejszy wydaje się dokument Ustawy Rządowej trzymany przez niesionego na rękach marszałka Stanisława Małachowskiego. Jednak bliżej widza rozgrywa się dość ciekawa, choć nieco teatralna scena: jeden z posłów – Jan Suchorzewski, rozłożywszy się na drodze uroczystego orszaku, próbuje szantażować zmierzających do kościoła dostojników. Grozi, że zamorduje syna, jeśli konstytucja zostanie przyjęta. Przerażone dziecko wyrwa się ojcu, zaś ksiądz Hugo Kołłątaj spokojnym, acz stanowczym ruchem stara się zapobiec temu „zamieszaniu”. W rzeczywistości protest Suchorzewskiego wyglądał nieco inaczej, ale wydaje się, że dzięki takiemu przedstawieniu postaci malarz ujął syntetycznie problem trybu uchwalenia ustawy zasadniczej i sprzeciwu ze strony niechętnych reformom posłów.

Matejko umieścił osoby, które uczestniczyły w tym wydarzeniu i te, które mają znaczenie symboliczne. Najbardziej oczywiste postaci na obrazie to między innymi: niesiony na barkach (w jasnym stroju) marszałek sejmu Stanisław Małachowski, wchodzący po schodach do kościoła (w czerwonym płaszczu) król Stanisław August i za jego plecami (w czarnej sutannie) Hugo Kołłątaj, współtwórca konstytucji.

Zamek królewski w Warszawie

Pomniki upamiętniające Konstytucję 3 Maja

Pomnik Konstytucji 3 Maja w Lublinie

Kamień Pamięci Konstytucji
3-go maja w Warszawie

Pomnik Konstytucji 3 Maja
we Wrocławiu

Defilady z okazji dnia Konstytucji 3 Maja

Defilada 3 maja, Warszawa 2019

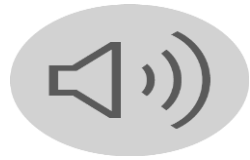

Defilada 3 maja, Kraków 2018

Defilada 3 maja, Olsztyn 2017

Rajnold Suchodolski "Mazurek 3 maja – Witaj majowa jutrzeńko"

Święto Konstytucji

3 Maja

Witaj majowa jutrzeńko,
Świeć naszej polskiej krainie,
Uczcimy ciebie piosenką,
Która w całej Polsce słynie.
Witaj maj, piękny maj,
U Polaków błogi raj.
Witaj dniu trzeciego maja,
który wolność nam zwiastujesz.
Pierzchła już ciemiężców zgraja.
Polsko, dzisiaj tryumfujesz!
Witaj maj, piękny maj,
U Polaków błogi raj.
Nierząd braci naszych cisnął,
Gnuśność w ręku króla spała,
A wtem trzeci maj zabłysnął –
I nasza Polska powstała.
Witaj maj, piękny maj,
Wiwat wielki Kołłątaj!
Ale chytróści gadzina
Młot swój na nas gotowała,
Z piekła rodem Katarzyna
Moskalami nas załała.
Chociaż kwitł piękny maj,
Rozszarpano biedny kraj.
Wtenczas Polak z fzą na oku
Smutkiem powlókł blade lice
Trzeciego maja co roku
Wspominał lubą rocznicę.
I wzdychał: Boże daj,

By zabłysnął trzeci maj!
Na ustroniu jest ruina,
W której Polak pamięć chował,
Tam za czasów Konstantyna
Szpieg na nasze łzy czatował.[1]
I gdy wszedł trzeci maj
Kajdanami brzęczał kraj.
W piersiach rozpacz uwięziona
W listopadzie wstrząsała serce,
Wstaje Polska z grobów tona,
Pierzchają dumni morderce.
Błysnął znów trzeci maj
I już wolny błogi kraj!
Próżno, próżno, Mikołaju
Z paszcz ognistych w piersi godzisz,
Próżno rząd wolnego kraju
Nową przysięgą uwodzisz.
To nasz śpiew: wiwat maj!
Niech przepadnie Mikołaj!
O zorzo trzeciego maja!
My z twoimi promieniami
Przez armaty Mikołaja
Idziem w Litwę z bagnietami.
Wrogu, precz! Witaj maj
Polski i litewski kraj!

Dziękujemy za uwagę!

Wykonali: Michał Wiśniewski, Dawid Szukajt
Klasa: VIID